

GAZETA TRANSILVANIEI

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRATIUNEA:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.

„GAZETA” IESE ÎN FIECARE ZI.

Pe unu anu 12 flor., pe șese luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.
România și străinătate:
Pe anu 36 fr., pe șese luni 18 fr., pe trei luni 9 franci.

ANULU XLVIII.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

Oseriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisori nefrancoate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrămit.

N^o 37.

Sâmbătă 16 (28) Februarie

1885.

ASTĂZI ÎN $\frac{XVI}{XXVIII}$ FEBRUARIU ANUL DOMNULUI
MDCCCLXXXV

SE 'MPLINESCŪ O SUTĂ DE ANI, DE CAND VITEJII

HORIA ȘI CLOȘCA

AU MURITU MOARTE DE MARTIRI,

DOUE SEPTEMANI DUPA CE SOȚUL LOR CAPITANUL

CRISANU

S'A SFERȘITU ÎN INCHISOARE.

S'AU LUPTAT CU CREDINȚA PENTRU NEMUL LOR ȘI-AU JERFITU VIAȚA

PENTRU

LIBERTATEA POPORULUI ROMANU.

CU BARBAȚIA NEINEFBANTA

AU SUFERITŪ CHINURILE CELE MAI CUMPLITE PENTRU

TRIUMFULU CAUSEI DREPTA A NATIONEI LOR.

ROMÂNÎ!

RUGATIVE PENTRU **SUFLETELE LOR.**

Braşov, 15 (27) Februaru 1885.

Intr'unu momentu așa de serbătorescu, cum este aniversarea de o sută de ani a morții nemuritorilor martiri dela 1785, cuvine-se să desbrăcăm haina luptelor noastre țilnice și să îmbrăcăm veștmintul serbătorescu alu ideilor înalte și nobile, ce au însuflețit omenirea dela începutul istoriei; cuvine-se să ne înălțăm inimile la acel pedestal grandios alu *adevărata iubire de patriă*, la care s'au avântat în cursul veacurilor spiritele cele mai mari și cele mai nobile ale tuturor popórelor, ce locuiesc împreună în acestu imperiu.

In asemenea momente mari vocea partizanului trebuie să amuțescă și filosoful are cuvântul.

Ce adorăm noi în giganticele figuri ale țăranilor martiri dela 1784—5, dacă nu iubirea de patriă în tota puterea cuvântului? Pentru ce au luptat Horia, Cloșca și Crișan dacă nu pentru ca să vedă poporul lor liber și patria lor fericită? Ori dora va cuteza careva să ne dovedescă, că libertatea patriei nu condiționează libertatea poporului, care cultivă pământul ei cu sudoarea sa și-o apără cu sângele său?

Nu mijlocele de dureroasă reminiscență, de cari s'au folosit, în desperarea și nefericirea lor, eroii dela 1784 le sărbătorim, ci singurul numai marele principiu, ce i-a condus, adença iubire de patriă și de libertate, ce i-a entusiasmă și țaria de suflet, cu care și-au sacrificat chiar viața pentru bunul acesta cel mai mare și cel mai neprețuit alu unui popor, ne face să-i adorăm și să ne închinăm dinaintea umbrelor lor.

Unu filosofu erudit franceș din veacul trecut adresându la 1785 în apărarea poporului român o scrisore Impăratului Iosif II*) dise:

„Toți aceia, cari au scris despre revoluțiunea Românilor se par a fi conspirat în contra nefericitului popor, ca să te încurajeze, Principe, să pedepsești cu suplicii oribile pe capii revoluțiunii și să strângi lanțurile poporului. Am vădutu eu însuși scriitori, cari glumeau despre rôtele, pe cari a trebuit să-și sfârșescă țilele „demagogulu“ Horia (cum îl numiau ei.) Dar departe mine doctrina abominabilă a acestor monștri, cari își prostitue condeiele lor pentru nefericirea popórelor...”

„Eu sunt cel d'întăiu, care apăr causa Românilor, ce au fost victimele forții în acesta însurecțiune și repetez, că Români au dreptul să se revolteze până când vor fi sclavi și nefericiți. A-i pedepsi pentru exercitarea acestui drept însemnă a-i pedepsi fiindcă sunt omeni.”

Așa vorbește filosoful, care dice, că „are datoria și dreptul, ca atunci, când poporul nu mai are nici un apărător, să vegheze asupra judecătorilor poporului, să analizeze sentințele lor și să cerceteze dacă aceia, pe cari îi judecă ei, merită să fie pedepsiți, seu nu.”

Unu veacu a trecut de când s'au rostit aceste cuvinte. Revoluțiunea franceșă a resturnat vechia ordine și jurisprudența a statelor și astăzi toți cei ce au luptat pentru drepturile omului și pentru libertatea popórelor sunt cinstiți și adorați de tota lumea cultă, care îi încunună cu cununa nemuririi.

Nu putem să fim mai bine aceste șire scrise în memoria neuitărilor noștri martiri, de câtu exprimându-ne dorința, ca să ajungem odată în această patriă și acele momente fericite, când fiii ei uniți prin legătura măreță a adevărata iubire de patriă, fără deosebire de naționalitate, vor depune o cunună la mormântul eroilor români dela 1784, cari au luptat în contra tiraniei și a despotismului pentru libertatea patriei și a populațiunii ei.

In semnul acesta le dicem umbrelor nemuritorilor *Horia, Cloșca și Crișan*:

Eternă fie amintirea voastră între noi!

*) Seconde Lettre d'un Defenseur du Peuple à l'Empereur Joseph II. sur la revolte des Valaques. Dublin 1785.

Causele revoluțiunii din 1784. Din scrisorile împăratului Iosif II.

Din biletul Impăratului dela 13 Decemvre 1784 către contele Iankovits:

„Turburările din Transilvania mă ating foarte mult și din nefericire omenii, încă dela început, nu au lucrat așa după cum ar fi trebuit, ca să le împedeze, cu tota serioșitatea. Dér acum lucrurile s'au întemplat și răul nu se pôte curmă, fără un atacu săngerosu, care pôte s'a și întemplat seu se va întempla câtu mai curându.”

„In cercetarea acesta, cu care te-am însărcinat cu deplină încredere, lucrul principalu este, să se examineze bine, cum s'ar puté linisci de amândou părțile spiritele iritate în gradul cel mai mare și anume ale Românilor în contra întregii națiuni unguresci, cu deosebire în contra domnilor și a funcționarilor comitatului, cum și spiritele tuturor acestora în contra Românilor. Cei dintăiu, Români, au fost tratați aspru o lungă seriă de ani, și nici-odată nu au putut să ajungă la un mijloc de îndreptare, seu să li se facă dreptate plângerilor lor. Cei din urmă au fost atacați într'unu modu foarte grav și densii cred, că-și vor puté apăra viața și averea, decât voru trată și întempină, cu cea mai mare severitate, întreaga națiune română. Trebuie așa dér, fără îndoielă, ca în casul acesta, să fie priveghiați cu esactitate și judecătorii tribunalelor, cari sunt chemați să cerceteze și să judece, fiindcă densii și-au perdut cumpătul...”

Din biletul Impăratului dela 13 Decemvre adresat guvernatorului Transilvaniei br. Bruckenthal:

„Decă nu se voru pune capăt unor asupri, ce există de mai multu timp în țera, cu deosebire în cestiunea robotelor și a mai multor taxe diferite, atunci nici nu e posibil, ca să putem aștepta o linisce sigură, fie chiar de la forțele cele mai mari, fiindcă nimenea nu pôte să țină armata gata de rășoiu, în contra supușilor săi proprii. Acestu trist exemplu ar trebui să convingă pe nobili și pe posesori, că viața și averile lor sunt în mâna mulțimii mari, adença a poporului și poporul numai tratându-lu cu ecuitate, cu iubire și încredere pôte să fie ținut în frâu într'unu modu stabilu.”

„Escesul de severitate pôte să supună pe unu timpu orecare, dér omenii, cari nu au nimic ce să pierdă, cari nu sunt legați de casă și de curte, fiindcă și așa de abia mai pot trăi după ele, aceștia voru folosi cea dintăiu ocașiune, ca să comită escesele cele mai mari. Eu recunosc pe deplin, că e foarte greu de a puté afla unu mijloc în contra urei naționale și de religiune, care a ajuns la estrem și care se manifestă la toate ocașiunile între Români și Unguri, anume unu mijloc, cum se pôte trăi împreună amândou națiunile aceste într'unu modu liniștit și ecuitabil și spre binele comun, fiindcă și așa unii fără de alții nu pot să existe, adença domni pământesci fără supuși și acestia érași fără autorități și fără guvern. Dér singurul mijloc ce există, este, și Domnia-ta trebuie să faci tot până la estrem, ca în ținuturile revoltate să depărtezi din administrațiunea publică pe toți omenii aceia, a căroru ură, neîncredere și rășunare și se va părea, că e neîmpăcabilă și în locul lor trebuie să te ajuți cu transferarea altor funcționari din alte comitate, fiindcă altcum vor cădea de nou în pericol, și cu densii voru trage și țera.....”

O scrisore a lui Horia.

....Armata împăratescă sosise la Abrud și locotenentulu Hoffmann din regimentulu I. român de graniță scrise lui Horia sub numele unui locotenent român, alu lui Petru Lupu, ca să vină până la Câmpeni și să frateze de pace.

La scrisorea acesta Horia răspunse în terminii următor:

Onorabile Domn, Domnule Locotenent și bunul nostru Domn.

Scrisorea Domniei-tale cu data de astăzi, scrisă în limba română, am primit-o cu mult respect și cu mare bucurie, la care răspundem: că Dumneșeu prea sfintulu să se indure de poporul său și să dăruiască pace peste țera noastră, pace, pe care Domni foarte ușor ar puté să-o ajungă, dacă ar voi, fiindcă noi nu cerem nimic cu neputință, ci numai dou lucruri, antea să ne lase earăși în libertate pe prizonierii noștri, a doua să ne dea grațioșă resoluțiune, care am câștigat-o cu multă rugăminte dela curtea Majestății sale, așa după cum e porunca Impăratului. Er în ce

privesce ca noi să ne întelnim la Câmpeni și să vorbim de pace, bine ar fi, dar nu mai putem ambla atât în sus și în jos, fiindcă omenilor le e frig și flămâdesc. Primarii cei vechi sunt acolo cu domni și cu armata, să-i trimită aici în Domeniu, ca să de socotelă, fiindcă multu au tras și au despoiat, anume primarul Macaveiu Bota, Ionu Onghetă, Ionu Cocosu, Petulig Bodea, George Bobosu, Achim Coteș și Simoc Cojocelu, care despre 5000 fl. încă n'a datu nici o socotelă.

Cu aceste rămân alu D-vostă

Slugă plecată
Ursu Nicola,
din Rîul Mare.*)

Esecutarea dela Alba 28 Februaru 1785.

...Lun, în 28 Februarie dimineața, căpitanii Horia și Cloșca, după ce fură împertășiți cu sfintele taine de preotulu Nicolae Rațu din Maieriei Albei Iulie, fură duși la locul de supliciu, pe colina, care se înalță deasupra viilor, în partea de mēja-și a fortăreței.

O mulțime mare de popor, peste 6000 de omeni, — și între aceștia 2515 țeran din 419 comune, aduși la Alba-Iulia sub pretextu, ca să le publice o patentă în cestiunea robotelor, — trebuia să asiste la acestu înfloritor spectaculu.

Mai anteu frâneră cu róta pe Cloșca, începându dela picioare către cap, și după cum ne spune unu martor ocular, îi dederă cel puțin 20 de lovituri până-și dede sufletulu.

In timpul acesta Horia, primul căpitan, trebui să privească cu ochii săi oribila morțe a devotatulu său amic, care până în ultimul moment îi rămase în tote credinciosu.

După Cloșca fu aședat Horia pe șafod.

Horia, ne spune unu altu martor, merse fără nici o schimbare, cu inima îndrăsnită, la locul destinat pentru ora cea amară a vieții sale... Dér cu densul tratară cu mai multă grație: după o lovitură, care-i frânse fluierulu drept, îi dederă numai decât o lovitură de grație asupra pieptulu. (Magyar Hirmondo din 16 Februaru 1785).

Așa se fini viața acelu țeran extraordinar, a tribunulu dela 1779—1784, care-și propuse să scuture miseria de patru secole a iobagilor din Transilvania și s'o rumpă cu trecutul nefericitu....

Asupra lui erau țințiți la 1784 ochii tuturor țăranilor. Cădutu în planurile sale, părășitu de împăratulu Iosif, stima lui publică nu încetă; în lanțuri, în nefericire, elu fu iubit de popor. Cu o firmitate antică, elu nu ceru grație împăratulu, nu tremur dinaintea ororilor supliciuului, din contră, cu același nobil devotament precum luptase în viață, cu aceeași convicțiune puternică de sfințenia cauzei, elu merse pe Golgota despotismulu și făcu, ca și în ultimele sale momente, să fie admirat de adversari.

Preotulu Nicolae Munteanovic din Alba-Iulia comunică următoarele:

Când au dus la morțe pe Horia și Cloșca, i-a însoțit preotulu de atunci din Alba-Iulia, Nicolae Rațu. Densulu până a frântu cu róta pe unul, a ținutu pe celălaltu cu mâna de după cap, dér când au început să frângă cu róta și pe cel d'altu doilea, Popa Nicolae Rațu a cădutu jos leșinat și a trebuit să-l aducă cu carulu acasă.

Cu această ocașiune se află de față la execuțiune și unu tist (funcționar) de unguș și acesta vădendu, că pe Horia îl frângu prea răpede, a strigat să-l omore mai încet..... dér pe tistulu cel de unguș l'au luat apoi între baionete și l'au dus să-l închiță în cetate. Tradițiunea acesta, adause preotulu Nicolae Munteanovic, a audit-o dela părintele său, care în etate de 15 ani fusese prezent la actulu execuțiunii.

(Densușianu: Revoluțiunea lui Horia 1884).

Testamentul lui Horia și Cloșca.

Preotulu Nicolae Rațu din Alba-Iulia, care însoți pe Horia și Cloșca până la locul de supliciu, luă în scrisu ușima lor voință. Testamentulu acesta scris în limba română fu înaintat contelui Iancovic și conținutul său e următorul:

Horia, Vasilie, policra Nicula Ursu. Anii vieții sale 54. Muerea lui Ilina, fecior Ioan 14, Luca 6 ani. La alte cele nu scie nimic. Omenii cari l'au prins: Matieș Nișu, Matiea Onu, frateșeu Gheorghie, Trifu Stefanu, a lui Negu Andrei 2 feciori Simeonu cu frateșeu; iertă cu tota inima. Nicula Ionu a nēmțului meșterulu, care a făcutu biserica în Țazeri 44 de florinți am fostu chizașu, și eu am plătitu lui fibirau din Zamu, numele lui Zambo Danil. La Șuteu Toderu din Ciucea și sede în Țazeri 10 florinți și mi-au dat 10 horgoși și au mai rămas 6 și 2 marieși. Satulu Ciucea am fostu dator 170 florinți,

*) N. Densușianu: Revoluțiunea lui Horia. — Răspunsulu de mai sus e în limba ungureșă scris de nobilulu român Alexandru Chendi, pe când se afla la Horia în Albac.

pe mine au căzut banii groșilor 22 florinți, și i-am dat în mână lui Petrișor Luca fiindu birău, și într'a lui Brudașca Michai fiindu față cu Ciuceanu Toaderu în casa mea i-am dat banii pe deplin, era din banii ensirii au fostu pe mine și pe Florea 10 florinți, și au luat de pe mine 14 florinți Petrișor Luca, acei 10 florinți amu fostu pe cosire, era cei 4 florinți se mergă pe cei 18 grosi, și 2 cărți, care amu dați 6 florinți, și acele se mergă acolo. cu alta cu alta nu mai suntu dator nici la groși nici la cosire. Cartea care iaste dela înălțat împăratu se află la Nicula Petru și la Nicula Cârstea tipărită pe 7 côle pentru Bisericii nemțesce, grecesce și sârbesce. —

Oargă Ionu Cloșca din Cărpinișu. Anii vieții 37. Mușrea lui numele Mărinca, frate-său Oargă Todoru, sora Achime. Au umblat la Mușca, Ofenbae, la Abrudu, Lupșa, Cricău. Moșii zelogite: La Miera Iacovu pe locul delangă Benea Benea Precupu 10.17 cr. Pe locul dela Mierea Marieanu 10. Totu laolaltă se țin aceste trei dăraburi de locu. Pe locul dela Popa Avramu, mirisce din cōsta 5. Pe locul dela Șvitășu Irimie din față 6. Locul din vale dela feciorii lui Galdă Văsai. La Birăul satului, Miera Onulu banu dați imprumutu 18. 18 x. Era la birău de fenu de anu 6. La Heteoanu Antonie căprari pe fenu de astu anu 14. La Miera Dumitru pe fenu de anu 5 mărișă 7 x. La Bogdanu Păiru din Mogoșu amu 6 clăi de grău la elu în sură, 16 oi la elu în păstoriă, 7 miei, 2 ferdele de brânză, 4 cupe de untu. La Bocanu Luca 5 pătrare de grău pentru birul boilorū, caru amu datu de au aratu. Amu acasă 3 clidituri de fenu. La Vădanu Savu de pe moșă 35 florinți și din aceia se dea lui Vădanu Irimie 18 florinți. Ce amu la Bărluțu Săntionu din Mogoșu lastu ia popa Vasile se mă pomenescă. Locul delulu Albii lastu la frate-meu. Locul de Șoateșu Irimie lastu la frate-meu.

— Aceste mai în susu scrise amu primitu din gura lorū Eu

Popa Nicolae Rațu parochu.

Maerii Belgradului neunitu.

In dosu: Praes. 2-a Mart. 1785 Nro. 33. Testamentum, Tumultus Transilvania circa finem anni 1784 exorti authoris Hora, et principalis ejusdem Capitanei Cloșca Iuon. Palachico idiomate concinatam cum adnexa transpositione in germanicum.

Unu episodū din viața căpitanului Crișanu.

Despre căpitanul Crișanu ne relatează Franciscu Szilagy următorul interesant episod intemplat la curtea baronului Antoniu Iosica din Brănișca cu puține zile înainte de începerea revoluțiunii: »In anul 1784 pe la mijlocul lunei lui Octomvre, într' o după ameză, când hr. Antoniu Iosica se afla dusu la viaă, soția densusului, contesa Maria Teleki aude de-odată lătrându tare în curte cănele de venațu alu baronului. Baronesa întrebându ce e cauza, servitorulū îi răspunde, că josu la scară stă unu Românū în haine curioșe legatu la unu ochiu, cu o căciulă înaltă pe capu, elu doarece se vorbeșcă cu baronulū seu cu baronesa între patru ochi și de altmintealea dice, că elu e profetu. Dér baronesa nu voi se se intereseze și ordonă servitorilorū se-lu scōță afară din castelu. Inse Românulū așteptă pe baronulū afară la portă, și nu trecu multu timpū, cătră sēră baronulū se și întorșe și întrebă pe omulū acesta, cine e și ce voiesce? Er Românulū se rugă de baronulū se-lu asculte între patru ochi, fiindcă are se-i spună lucruri importante, și de altmintealea »elū e profetu.« Baronulū inse nefindū curiosu se-i afle secretulū, ce pretindea elū, îi dice se-i spună aci îndată orice ar avea în prezența companionilorū seii. Dér Românulū nu se invol și se rugă forte multu de baronulū, se fie așa de bunū și se-lu asculte, că de sigurū nu i va părea rēu.

Baronulū inse creștendū, că e unu pungașu, nu mai stete de vorbă cu elū, ci îi de te unu sfantū de argintū și plecă. Românulū, vechendū că baronulū nu voiesce se-lu asculte, plecă după densusulū și cu o voce tare îi dice, se asculte ce-lu puținū lucrurile, ce i le va spune acum. Baronulū uitându-se înapoi, Românulū îi dice astfel: »Fiindcă Măria ta nu voiesci se mă ascuți, îți voi vorbi acum în pilde: »se va scula unu craiu, care va începe rēșboiu și vorū umblă omenii în sange până la glesne,« și după cuvintele aceste misterioșe se depărtă repede de aci. Dér mai târziu baronulū meditandū asupra acestei întemplări, îi părū rēu, de ce a lăsatū se plece omulū acesta curiosu, trimese după primarulū satului și îi ordonă se-lu caute, dér nu-i mai putură da de urmă. După douē sēptemāni se începū revoluțiunea lui Horia și între alte devastări ce se făcură, fū ruinatū și castelulū baronului din Brănișca. Dér după suprimarea revoluțiunii și după-ce căpitanii fură prinsī, pe la începutulū lui Februaru 1785 baronulū Antoniu Iosica fiindū trimesū la Alba Iulia în cestiunea țerănilorū prizonierū din comitatulū Hunedōrei, densusulū cercetandū acolo diferitele închisori intră și în camera în care era închisū Crișanu. Crișanu îndată ce observă pe

baronulū, flū întrebă, decă-lu cunosce pe elū Măria sa. Baronulū răspundendū-i, că nu-lu cunosce, Crișanu îi aduse aminte, că elū este omulū, care se făcuse profetu și pe care baronulū nu voise se-lu asculte în Brănișca înainte de culesulū viilorū, acum îi pare rēu, fiindcă elū voise sub formă de profetiă, se facă atentū pe baronulū la evenimentele ce se vorū întempla, ca se pōtă luă precauțiunile necesare. Baronulū întrebându-lū din ce causă au făcutū acēsta, Crișanu îi răspunde, că la pasulū acesta l'a îndemnatū numai recunoștința, fiind-că înainte cu vre-o doi ani aflându-se densusulū greu bolnavū în Mercurea, unde zăcea sub strășina unui otelū, se întemplase că totū atunci trăsese acolo și baronulū, și îndată ce baronesa auși de starea miseră în care se află elū, a lăsatū banū la otelulū și-a ordonatū se-lu îngrijescă bine și se-i dea totū ce va avē de lipsă, er după câteva zile intorcendū-se baronulū cătră casă l'a pusū pe carulū de bagage și l'a dusū până la Brănișca, unde a lărmăș până s'a însănătoșatū deplinū, și atunci baronulū mai dându-i și alte daruri elū s'a dusū acasă la Cărpinișu. Acēstă mare binefacere a voitū elū se o rēplătescă în modulū acesta familiei baronesci și se-i profetescă lucrurile pe care nu le putea descoperi altmintealea, fiindcă limba lui era legatuă cu unū jurământū infricoșatū. Acēstă întemplare interesantă și totodată momentōsă chiar din punctulū de vedere psihologicū — dice Szilagy — i'a comunicat' o în 23 Octomvre 1838 baronulū Ionu Iosica, fostulū președinte alū guvernului transilvanū și fiulū lui Antoniu Iosica, și densusulū mai adaoșe, că rēposatulū seu părinte încă multū anū după aceea adeseorū își arăta părerea sa de rēu, că n'a ascultatū pe profetulū românū. (Szilagy, Hóra-világ. 227.)

SCRILE DILEI.

Măne Sămbătă, 16 (28) Februaru, ziua aniversării de o sută de ani a morții martirilorū dela 1785, se va oficia la 11 ore a. m. întru pomenirea lorū unū parastasū solemnulū în biserica Sf. Nicolae din Scheiu.

—0—

La parastasulū solemnulū de măne, Sămbătă, va cântă corulū din cetate.

—0—

Asēră Joi 14 Februaru s'a ținutū prima intrunire a damelorū române din ciclulū alū doilea alū anului 1884/5. Deși timpulū era de totū nefavorabilū, totuș numărulū dōmnelorū și domnișōrelorū de față a fostū destalū de frumosū. Vorbirea d-lui profesorū Ionu Popea despre »Arta de a ajunge nisce bētrānețe adenci și fericite« a fostū cātū se pōte de potrivită și de instructivă. Aușimū cu plăcere, că d-lū profesorū Popea va da în curēndū publicității interesanta sa vorbire. Dămele au ascultat-o cu cea mai mare atențiune și satisfacțiă. — D-șōra Octavia Baboianū dete cetire cu multū talentū și cu multă pricepere frumōsei povestiri »Când vrea omulū« de Matilda Poni. Cetirea fū precedată de o mică schiță biografică a acestei scriitōre.

—0—

In 25 Februaru n. profesorulū Vambery din Peșta a ținutū o conferință despre »femeile din Orientū.« Vorbirea »și-a încheiat' o printr'unū apelū cătră femei, ca prin influința lorū se lătescă cātū mai multū »idea de statū maghiarū,« elementulū naționalității și limbei maghiare.

—0—

In comunele rurale dinprejurulū Panciovei poporațiunea »și pregătesce tērăbuțele se emigreze în America. In Cubinū și Ploșitū deja mai multe familii germane așteptă numai timpulū favorabilū de plecare. Ore de fericirea din Ungaria »și părăsescū familiile vetrele lorū? Suferințele au pētrunsū pană și mēduva.

—0—

Ciangăii din ținutulū apātosū Brestovațu de lēngă Panciova vorū fi strămutați în ținutulū Ploșitū. Cu acēsta va fi rezolvatā, se dice, cestiunea colonisării Ciangăilorū. De-ar scāpa numai și de cerșitorii!

—0—

»Națiunea« află, că studenții facultății de medicină din Bucuresci, întruniți Marti sēra la societatea »Unirea,« au otăritū a se inscrie la cursuri și la esamene în termenulū prevēdūtū de avisulū d-lui decanū, publicatū în numărulū nostru de eri. Ei au decisū inse, în același timpū, ca îndată ce d. Dr. Rimniceanu va reapare, fie la esamene fie la cursuri, se reincepă mișcarea. Unū memoriu va lāmuri în curēndū acēstă rezoluțiune.

—0—

In Castua, districtulū Volosca din Istria, au fostū la 23 Februaru turburări serioșe. Poporațiunea s'a ridicatū în contra unei dispozițiunii a primăriei, ca tōte afișele italiene de pe strade se se înlătore și se se înlocuiască cu afișe croate. A trebuitū se intervenă gendarmeria. Din Fiume a plecatū o companiă de infanteriă la Castua. Unde duce intoleranța!

Avenū lipsă neapērată și urgentă de o Universitate romānescă.

Căci tinerii romāni nu mai suntū suferiți ași de colegii lorū maghiari nici măcarū prin coridōrele universității, căci limba romānă nu numai că e isgonită de pe catedră, dar e batjocuritā și în coridōne. Ca dovadă ne pōte servi următōrea corespondință:

Cugetāmū că colegii noștri maghiari de aici s'au mai domolitū, inse m'am înșelatū forte, căci în sēptemāna trecutā s'a doveditū contrarulū.

Intr' o zi era depuneaea unui rigurosū. Vre-o 6 Romāni încă merserā să asiste ca ascultători.

Inainte de a se începe rigurosulū, șēdeau Romāni în camera prio care se intră în sala rigurosului și vorbeau în limba romānă.

Deodată suntū conturbați în vorbirea lorū.

De cine?

De unū Ungurū îngāmfatū, juristū absolutū, și de nu mă înșelū, de locū, din jurulū Aradului, cu numele Nagy Mihaly.

— Ce nerușinare e acēsta din partea d-vōstre — întrebă densusulū — cum de cutezați a vorbi în limba romānă?

— D-le, fū răspunsulū, o-ta dă-ne nouē pace, căci noi nu amū șisū niciodată cătră d-ta se nu vorbesci ungueresce.

Nagy Mihaly se infuria și în trufia lui orbă dice:

— Ce, d-vōstră faceți oe acele, ce a făcutū trūdătorulū de patriă Silvestru Moldovanū? De ași fi omeni de omeni l'ași eschide dintre d-vōstră.

Universitarii Romāni înzādaru să nisuirā a-lū capacită, fiindcă e »maghiarū«.

Ba încă Nagy Mihaly, continuă cu o aroganță în gradulū superlativū, astfelū:

— Sē fiu eu președintele »Olvasokör«-ului, pre totū Romāni i-ași eschide dela universitate, se vedū atunci că ce vorū face ei.

Romāni îi spuserā că aceste suntū numai nisce iluziuni vane.

— Fiți siguri domnilorū — continuă romāno-fagulū susu-numitū — că, ce ași subscie eu cu 3000 de ai noștri, nu ministerulū, dar nici Dumneșeu nu ar putea desface. Primulū meu faptū ar fi ca d-vōstră se fiți eschisi dela Universității.

Din mărturisirea de mai susu se vede că ce subscie 3001 de Maghiari, e sfantū.

A. Crasū.

Avisū invēțătorilorū.

Din partea despărțemētului XI alū Asociațiunei transilvane pentru literatura romānă și cultura poporului romānū, se escrie concursū pentru o disertațiune poporală »despre pomăritū.« Disertațiunea, care se va judecă de mai bna, va fi premiată din partea despărțemētului cu 4 galbini.

La acēstū premiu potū concurge numai membrii de ai despărțemētului XI.

Concurenții suntū avisați, ca disertațiunile, scrise cu mână străinā și provēdute cu motto, ce se va însemnā și pre pliculū sigilatū ce va conținea numele autorului, se le trāmită la adresa directoratului de despărțemētū până în 1 Iuniu 1885.

Din ședința comitetului despărțemētului XI ținută în Șimlulū-Silvaniei la 10 Faurū 1885.

Alimpu Barbolovicū,
directorulū desp. XI.

Andrei Cosma,
actuarulū desp. XI.

SCRİ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alū »Gaz Trans.«)

Pesta, 27 Februaru. — Iuliu Verhovay a declaratū eri după ameză în decursulū pertractării, că asupra administrațiunei fōiei și a banilorū n'a avutū nici o influință.

Cattaro, 27 Februaru. — Părechea princiară de coronă a sositū eri după ameză, fiindū primită cu entusiasmū. Riva cetatea a fostū admirabilū decoratā. La prānđu a luatū parte principele Muntenegrului împreună cu suita sa, care sosise se salute părechea princiară de coronă.

Berlin, 27 Februaru. — S'a ținutū ultima ședință a conferinții Congului. Bismarck a mulțamitū imputernicițilorū în numele împēratului, după care s'au subsemnatū 14 acte.

Paris, 27 Februaru. — În provincia Yunau au fostū masacrați mai multe sute de catolici.

Editorū: Iacobū Mureșianu.

Redactorū responsabilū: Dr. Aurelū Mureșianu

Cursul la bursa de Viena
din 26 Februarie st. n. 1885.

Rentă de aur 4%	98.50	Bonuri croato-slavone	102. --
Rentă de hârtie 5%	94.15	Despăgubire p. dijma de vin ung.	---
Imprumutul căilor ferate ungare	147.25	Imprumutul cu premiu ung.	118.75
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostiu ung. (1-ma emisiune)	99. --	Losurile pentru regularizarea Tisei și Segedinului	118.90
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostiu ung. (2-a emisiune)	122.75	Renta de hârtie austriacă	83.60
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostiu ung. (3-a emisiune)	109.40	Renta de arg. austr.	84. --
Bonuri rurale ungare	103. --	Renta de aur austr.	107.35
Bonuri cu cl. de sortare	102.50	Losurile din 1860	138.40
Bonuri rurale Banat-Ti-mișu	102.50	Acțiunile băncii austro-ungare	867. --
Bonuri rurale transilvane	102.60	Act. băncii de credit ung.	315.25
		Act. băncii de credit austr.	315.25
		Argintul -- Galbini împărătesci	5.81
		Napoleon-d'or	9.79 1/2
		Mărci 100 imp. germ.	60.50
		Londra 10 Livres sterline	124.25

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 12 Februarie st. v. 1884.

Renta română (5%)	91	Cump.	vënd.
Renta rom. amort. (5%)	93 1/2		
convert. (6%)	90 1/2		
Impr. oraș. Buc. (20 fr.)	32		
Credit fonc. rural (7%)	99 7/8		
" " (5%)	87		
" " urban (7%)	97 1/2		
" " (6%)	92 1/2		
" " (5%)	84 3/4		
Banca națională a României	1200		
Ac. de asig. Dacia-Rom.	300		
" " Națională	240		
Aur	10 1/4 %		
Bancnote austriace contra aur	---		

Cursul pieței Brașov

din 27 Februarie st. n. 1885.

Bancnote românesce	Cump.	8.95	Vënd.	8.98
Argint românesc		8.75		8.80
Napoleon-d'or		9.78		9.80
Lire turcesce		10.98		11. --
Imperiali		9.98		10. --
Galbeni		5.70		5.76
Scrisurile fonc. "Albina"		100.50		101. --
Ruble Rusesce		129. --		130. --
Discontul		7-10 %		pe an.

Numere singuratiche din „Gazeta Transilvaniei“ se pot cumpăra în tutungeria lui I. Gross.

Anunțăm a celor onorați cetitori, cari vor binevoi a se abona la foia noastră de aici încolo, că avem încă în rezervă numeri dela începutul anului 1885 prin urmare pot să aibă colecțiunea completă. **Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.“**

Ma pe nimica
am cumpărat 1880 bucătări

ceasornice fine

prin licitațiune dela una din cele mai mari fabrici din Geneva, în urma căreia m-am aflu în plicănta poziția de a pute trimite doritorilor cu promptitudine cele mai fine și de batocură eline clasorice, a cărori capcunuri au fost costat mai mult decât costă as-tăzi întregul.

Numai pentru fl. 5.10 un ceasornic cilindru din aur franțuzesc Double, seu Nickel de argint, finit gravat și guilloché, pe minute regulat. — Toți acești din argint curat proba 18 probe de ofcin e. r. de punciare, bine aurite fl. 7.

Numai fl. 7.40 un ceasornic arker din cel mai fin aur dublu seu argint nickel, finit gravat și guilloché cu 15 rubine, cu secundar, repassat după secundă. Toți acești din argint pr. 13 de ofcin e. r. de punciare probate și bine aurite fl. 11.

Numai fl. 8.50 un remontoir de Washington din aur dublu seu argint nickel, de trăsă fără cheie, cu aparat pentru îndepărtarea minutarelor și cu un mecanism finit din nickel, totu acesta din argint curat pr. 13 de c. r. ofcin de punciare probat fl. 13.

Pentru mensur reglată a tuturor acestor ceasornice se dă garanția pe **doi ani.**

Pe lângă totu cînăntarea fabulosă se mai dă gratis la fiecare ceasornic și un lanț de aur dublu. Comanda cu banii gata seu prin remburse prin postă se se adreseze la

Uhren-Fabrik-Hauptdepot
WIEN, 11, Schiffamtsgasse 20
I. H. RABINOVICZ.

Casse de Wertheim

ce resistă pe deplin în contra focului și nici nu se pot sparge, din cele mai renumite fabrice de casse

L. FLEISCHER

oferă pe prețuri convenabile în cele mai favorabile condițiuni și în toate mărimile.

Iustinian M. Grama,
depositarul fabricii în Brașov.

Mersul trenurilor

pe linia **Predeal-Budapesta** și pe linia **Teiuș-Arad-Budapesta** a călei ferate orientale de stat reg. ung.

Predeal-Budapesta				Budapesta-Predeal				Teiuș-Arad-Budapesta				Budapesta-Arad-Teiuș.			
Tren accelerat	Tren de persoane	Tren omnibus	Tren de persoane	Tren de persoane	Tren omnibus	Tren accelerat	Tren omnibus	Tren de persoane	Tren omnibus	Tren de persoane	Tren omnibus	Tren de persoane	Tren omnibus	Tren de persoane	Tren omnibus
Bucuresci	7.15	---	---	Viena	8.25	8.35	3.30	8.00	8.00	8.25	8.35	Viena	8.25	8.35	
Predeal	1.09	---	---	Budapesta	8.00	6.55	9.45	2.47	8.00	8.00	6.55	Budapesta	8.00	6.55	
Timișu	1.33	---	---	Szolnok	11.24	10.55	12.18	6.36	11.24	11.14	12.28	Szolnok	11.14	12.28	
Brașov	2.06	---	---	P. Ladány	2.01	2.04	1.59	10.09	4.04	3.35	5.30	Arad	4.00	6.20	
Feldióra	2.16	6.30	5.45	Oradea mare	4.11	5.13	3.20		5.02	4.00	6.20	Glogovațu	4.16	6.39	
Apatia	3.03	7.41	7.07	Várad-Velenceze	4.21	9.37	3.25		5.44	4.16	6.39	Gyorok	4.47	7.19	
Agostonfalva	3.18	8.09	7.42	Fugyi-Vásárhely	4.29	9.45	---		6.05	5.02	7.39	Paulișu	5.02	7.39	
Homorod	3.51	8.53	8.51	Mező-Telegd	5.02	10.28	3.56		6.34	5.25	8.11	Radna-Lipova	5.57	8.49	
Hașfaleu	4.51	10.18	10.52	Rév	5.46	11.41	4.31		7.01	5.57	8.49	Conopu	5.57	8.49	
Sighișoara	5.11	10.55	11.56	Bratca	6.09	12.15	---		7.15	6.18	9.18	Bérszo	6.18	9.18	
Elisabetopole	5.39	11.36	12.43	Bucia	6.28	12.48	---		7.49	7.11	10.27	Soborșin	7.11	10.27	
Mediașu	6.00	12.11	1.23	Ciucia	6.52	1.48	5.28		8.32	7.48	11.18	Zam	7.48	11.18	
Copsa mică	6.29	12.35	2.07	Huedin	7.32	3.21	6.01		9.19	8.22	11.57	Gurasada	8.22	11.57	
Micăsasa	---	12.54	2.27	Stana	7.51	3.54	---		9.40	8.40	12.27	Ilia	8.40	12.27	
Blașiu	7.02	1.29	3.06	Aghiriș	8.12	4.34	---		10.16	9.02	12.57	Branicica	9.02	12.57	
Crăciunel	---	1.45	3.22	Ghirbău	8.24	4.52	---		10.32	9.32	1.45	Deva	9.32	1.45	
Teiușu	7.38	2.26	4.15	Nedeșdu	8.38	5.11	---		10.48	10.12	2.58	Simeria (Piski)	10.12	2.58	
Aiud	7.55	2.48	4.44	Clușiu	8.57	5.40	7.08		11.17	10.47	3.46	Orăști	10.47	3.46	
Vințulu de sus	---	3.12	5.10	Apahida	9.23	6.00	7.18		12.32	11.14	4.20	Șibot	11.14	4.20	
Uióra	---	3.19	5.19	Ghiric	9.50	6.29	---		12.00	11.46	5.06	Vințulu de jos	11.46	5.06	
Cucerdea	8.24	3.36	5.47	Ghiric	11.15	8.14	8.29		4.00	12.21	6.15	Alba-Iulia	12.21	6.15	
Ghiris	8.48	4.10	6.38	Cucerdea	12.04	9.49	8.53		7.44	12.53	7.00	Teiuș	12.53	7.00	
Apahida	---	5.39	8.51	Uióra	12.12	9.58	---		6.20						
Clușiu	10.08	5.59	9.18	Vințulu de sus	12.19	10.07	---								
Nedeșdu	10.18	6.28	8.00	Aiud	12.45	10.42	9.17								
Ghirbău	---	6.54	8.34	Teiușu	1.15	11.32	9.40								
Aghiriș	---	7.10	8.59	Crăciunel	1.44	12.03	---								
Stana	---	7.25	9.35	Blașu	2.00	12.24	10.12								
Huedint	11.33	8.11	11.04	Micăsasa	2.34	12.43	---								
Ciucia	12.06	8.52	12.17	Copsa mică	2.52	1.22	10.45								
Bucia	---	9.11	12.47	Mediașu	3.27	2.24	11.07								
Bratca	---	9.29	1.21	Elisabetopole	4.01	3.06	11.29								
Rév	12.25	9.52	2.05	Sighișoara	4.50	4.17	12.15								
Mező-Telegd	1.11	10.27	3.08	Hașfaleu	5.08	4.51	12.30								
Fugyi-Vásárhely	---	10.46	3.39	Homorod	6.47	7.07	1.32								
Várad-Velinte	---	10.56	3.55	Agostonfalva	7.36	8.10	2.04								
Oradia-mare	1.49	11.04	4.06	Apatia	8.09	8.46	2.24								
P. Ladány	1.54	11.14	7.30	Feldióra	8.41	9.20	2.44								
Szolnok	3.14	1.47	11.05	Brașov	9.20	10.15	3.15								
Buda-pesta	7.30	7.44	6.40	Timișu	---	6.00	3.25								
Viena	2.00	6.20	2.00	Predeal	---	7.32	4.28								
				Bucuresci	---	---	10.25								

Nota: Orele de noapte sunt cele dintre liniile gróse.